

նում են անշուշտ թէ առաջնորդութեան թիւք քաղաքական և այլ լուրերից, որ կապիտալը, այդ հոգի գործուն, սկսում է մուտք գործել թէ Պարսկաստան և թէ Թիւրքիա: Այդ բանը մեղ պիտի հետաքրքրէ սուսանձապէս նրա համար, որ մեր հայրենակիցների խոչոր մասն այդ երկրներում է ապրում: Չարմանալի է տեսնել, թէ ինչպէս, օրինակ, Խալիկովի մի ֆիլմա փողեր է դրում Պարսկաստանի մէջ համարային գործողութեան համար, կամ թէ ինչպէս ծագանորդի մի հարուստ հրաշոյն Պարսկաստանում խնդրի է շինում. Գերմանիայի Deutsche Bank-ը Բաղդադի երկաթուղին է վերցնում. Մարսելի առևտրական մի մեծ ֆիլմա առևտրական տնիս է հաստատում թէ Թիւրքիայի ծովափնայ քաղաքներում և թէ երկրի հեռուոր խորքերում: Անգլիացիների և յայնոր մասին չեմ էլ խօսում, որովհետև նրանց կապիտալ վաղուց ի վեր գործում է Թիւրքիայում:

Նոր մարդիկ և նոր ֆիլմաներ գնում են իրենց համար բոլորովին օտար և անծանօթ երկիր, հաստատում են այնտեղ և մեծ ազդեցութիւն են ձեռք բերում: Նրանք գալիս են հեռուոր երկրներէ, ամիսներով ուսումնասիրում են նոր ասպարէզը, սովորում են հայերէն, տաճիկերէն և պարսկերէն և մէկ գործ գլուխ բերելուց յետոյ—միւսըն են ձեռնարկում:

Մինչդեռ ինչ են անում նոյն այդ ժամանակ այդ երկրների հայերը, որոնք, ինչպէս խոստովանում են ամենքը, ամենակուրաբար ասոր են կազմում այնտեղ: Ըստ երևոյթին, նրանք վախճնում են մի բան ձեռնարկել, որովհետև իրեն ասիական պետութեան հպատակներ իրենք իրենց անապահով են դրում մեծ գործ սկսելու համար: Եւ ճիշտ որ թէ Պարսկաստանում և թէ Թիւրքիայում սովորութիւն չունին իրենց հպատակների, մասնաւոր քրիստոնէս հպատակների, գլուխը չոյելու: Չպէտք է մոռանալ և այն, որ թէ Թիւրքիայի և թէ Պարսկաստանի հայն էլ թմրած ասիացի է, թէպէտ և իրեն չըմպապառող մահմեդականներից աւելի խելացի և ժիր: Այդ պատճառով էլ նա գործում է դանդաղ, ամաղանաբար: Սիւսանում և վախկոտութեամբ: Այդպէս կարելի է գործել այն ժամանակ, որ եւրոպացիներ այժմուայ նման յամառ կերպով չէր մտել Պարսկաստան կամ Թիւրքիա. իսկ այժմ—հարկաւոր է մրցել այդ եւրոպացիների հետ ամեն քայլափոխում թէ փողով և թէ գիտութեամբ:

դին հեռացնում են իւր շրջավայրից, իւր ծանօթ կեանքի պայմաններից և փոխադրում մի այլ շրջան, ուր նրան աղաւթ թողնելով, վրան հսկողութիւն են նշանակում միայն:

Եւ այդ միջոցը վաղուց գործադրում է հոլանդիայում.—հիւանդին ուղարկում են գիւղ, յանձնում մի ընտանիքի զգաւալներով, որ խելագար է, բայց ոչ կատարել տեսակից: Հոգեկան հիւանդն այդտեղ ապրում է աղաւթ կեանքով, լաւ ուտում է, լաւ խնամում և քիչ ման գալիս, իսկ եթէ ցանկանայ, մասնակցում է նաև գիւղացու պարագմունքին: Զատ քիչ դէպք է պատահել, որ հիւանդը իւր նոր բնակարանից փախած լինի կամ թէ չէ անձնապաշտութիւն դործած: Զատ օրինակներ կան, երբ իրենց սովորական կեանքի շրջանում մի քանի անգամ անձնապաշտութեան փորձ անողները նոր կեանքի պայմաններում և ոչ մի անգամ այդպիսի փորձ են արած: Մի կին, օրինակ, մինչև գիւղ փոխադրուելը, երկու անգամ ջուրն է ընկել խղճուկիւ համար, մի անգամ երկաթուղու գնացքի տակն է ընկել ու մի անգամ էլ օսլիումով թունաւորուել: մինչդեռ անա երեք տարի է նա ապրում է Գինում, վայելում է յամանայն աղաւթութիւն, բայց և

Այդ բանը, ժամանակիս այդ պահանջը մեր եղբայրները պէտք է հասկանան և աշխատեն իրենց նոր, մատաղ սերնդին ըստ կարելույն հարկական գիտութիւն և ուսում տալ, մասնաւոր տեխնիկական և վաճառականական ուսում:

Ինչ վերաբերում է կապիտալի մրցման—պէտք է գիտնալ, որ մեծ գործերը միշտ ընկերակի են կառուրում, ուստի հայերն էլ պէտք է ակցիոներական և այլ առևտրական ընկերութիւններ կազմեն ու միացնալ ոյժերով էլ գործեն: Թիւրքիայում և Պարսկաստանում գործելու համար ընկերութիւններ որ կազմեն, դժուար չի լինի գումարներ հաւաքել ուրիշ տեղերից էլ, օրինակ և Ռուսիայից, ուր բաւականաչափ հարուստ հայ ֆիլմաներ կան: Թէ Թիւրքիայի և թէ Պարսկաստանի կառավարութիւնները յօժարութեամբ կհաստատեն այդպիսի ընկերութիւններ, որովհետև նախընտրութիւնների կալուղ են թէ փողով և թէ աշխատանքով մահմեդական ասորերն էլ մասնակցել: Մինչդեռ եթէ գործ սկսողը գերմանացի կամ ֆրանսիացի լինի, նա կաշխատէ հեռացնել տեղացիներին և իւր հայրենակիցների մէջ բաժանել թէ աշխատանքը և թէ օգուտը: Որ դա այդպէս է լինելու, երևում է Ռուսիայում վերջին ժամանակիս հաստատումած բեղիկական, ֆրանսիական և անգլիական ընկերութիւնների բռնած ընթացքից: զբաղմունքի միմիայն բանուորներն են բուն տեղացի, իսկ լաւ բռնիկներ ստացող պաշտօնականները բոլորն էլ այլադէպներ են, այսինքն—իրենց մարդիկ: Օտար կապիտալների մուտքն ամեն երկրի համար էլ ցանկալի է. բայց աւելի ևս ցանկալի, երբ տեղական կապիտալները շնած չեն, այլ գործի մէջ են դրուած և երբ տեղական ժողովուրդը—մասնաւոր—աշխատանքի կըրպով օգտուում է այդ կապիտալից:

Ահա այս տեսակէտից նայելով, ես կարծում եմ, որ թէ տաճիկաց և թէ պարսից կառավարութիւնները ոչ միայն չպէտք է նեղեն աշխարհը, գործունեայ և ժամանակակից հայ կապիտալիստներին, այլ և պէտք է խրախուսեն նրանց բոլոր ձեռնբեցական քայլերն արդիւնաբերական և առևտրական լայն ասպարէզների վրայ: Այն հայազգի խառնուրդ և բնիքը, որոնք դեր են խաղում մահմեդական երկու պետութիւնների կառավարական շրջանների մէջ, պարտական են հոգալ այդ մասին և համոզել ու հարկն է, որ տեղական կապիտալով և աշխատանքով ձեռնարկուող

ոչ մի անգամ անձնապաշտութեան փորձ արած չէ...

Արդեօք սա հետեանք չէ այն հանգամանքի, որ առաջ հիւանդի վրայ ամենտխիստ հսկողութիւն էր նշանակուած եղել, նրան արգելում էին, նրան ստիպում էին աշխատել իւր կամքի հակառակ, մինչդեռ այժմ նա ազատ է այդ ճշող պայմաններից և եթէ աշխատում է, նա այդ անում և ինքնաբերաբար, վարակուելով ուրիշներով օրինակից, իւր ազատ կամքով... Այդպիսի դէպքերում ոչ միայն հիւանդին պէտք է հեռացնել իւր կեանքի սովորական պայմաններից, պէտք է աշխատել նրան չլինելու նրա անցնելու:

Վշտակցութեան, մարդասիրական զգացմունքը, դժբաղդաբար, շատ էլ առաջ չէ գնացել մարդկանց մէջ. անձնական շահի տեսակէտը գերակշիւ է հանդիսանում հաճախ թէ ամեն տեղ: Մինչդեռ հէնց այդ վշտակցութիւնը մարդկային հոգու ամենաազնիւ արտայայտութիւններից մէկն է համարում, որից որպէս թէ գուրկ են ստորին կարգի կենդանիները: Բայց այդպէս է արդեօք: Ահա մի նոր օրինակ: Ֆրանսիացի յայտնի բնաբան Միշլե-Էդուարդը մի այսպիսի դէպք է պատ-

գործերը քաղաքական տեսակէտից կառավարութեան աւելի նպատատար են քան օտար կապիտալի և նրա պոչից բռնած օտարազգիների արշաւանքը:

Այդ երկու պետութիւններն էլ դարերի ընթացքում բաղմից օգտուել են թէ հայ կապիտալիստների փողերից և թէ հայազգի ֆիլանթրոփների հմտութիւնից. ուրեմն ինչու այժմ էլ, երբ եւրոպացիները մուտք են գործում երկրի—չգործել ժամանակի պահանջներին համեմատ և ցոյց չտալ, որ հայերը գոնէ այդ ասպարէզում մի բան են ներկայացնում:

Միշտ Բերբերան

Գ Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն

Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան պաշտօնի համար ընտրուած իշխ. Զերքովին և պ. Շուտաղովին նա—հանգանակ իշխանութիւնը հաստատել է յիշեալ պաշտօնում:

Միշտակազգ ուղորդների վերականգնութեան խնդրի մասին այս օրերս Պետերբուրգում սկսուելու են խորհրդակցութիւններ ուսումնաբանական շրջանների ներկայացուցիչների մասնակցութեամբ:

Խնդիր է յարուցուած Պետերբուրգում հիմնելու առևտրական ինստիտուտը բարձրագոյն դպրոցի իրաւունքներով: Ինստիտուտը նպատակ ունի պատրաստելու առևտրական գիտութիւնները ուսուցիչներ, վաճառականներ, ֆինանսական գործիչներ, առևտրական տնիկ, բանկերի և արդիւնաբերական ձեռնարկութիւնների ներկայացուցիչներ և գործակալութեամբ պարագլու տնիկ: Մտադրութիւն կայ հասնելու արագ և նախօտութիւններ կըլինին առևտրական, բնական և անասնական գիտութիւններից: Նոր յիշումների ուսումնասիրութեան ծրագիրը խիստ ընդարձակ կըլինի. լեզուների ուսումն անպայման գործնական կըլինի:

Պարզի 1900 թ. համաշխարհային ցուցահանդէսում հայկական երգչեղի խումբ կազմակերպուել խնդրելու թիւքիս թէ իրականաւոր վրայ է ինչպէս յայտնի է, խումբը պիտի կազմակերպուի հայ երիտասարդներից, Պետերբուրգի Գայսերական Մարիինեան թատրոնի երգչեղի խմբի խմբագետ Գ. Վ. Կազաչենկայի ղեկավարութեամբ: Խումբը կըրգէ եկեղեցական և ժողովրդական երգեր ազգային շրջերով: Քիմա լրագրի ասելով, Սիմֆերոպոլի

մում, որ իւր աչքի առաջն է պատահել.—Պարզի կենդանաբանական պարտէզում պահուած էին երկու զեղեղագոյն սիւնու թռչուն, որ հիմալայեան լեռներում են գտնուել և յայտնի են Leiothrix lutea անունով: Երկուսն էլ էլ էին և համեմաշխ ապրում մի վանդակի մէջ առանց սակայն մի առանձին քնքշութիւն ցոյց տալու միմեանց: Նոյն վանդակում է լինում նաև մի ուրիշ թռչուն, որը իւր հարեանսիւններից մէկի հետ կուրի բռնուելով կուտրուէ չկարողանալով թռալ վրայ նստել, քաշում է մի անկիւն ու տենդից բռնուած զոգացնում. նա վիրաւորուած էր ոչ միայն ոտքից, այլ և տեղի տեղ փխտից բոլորովին մերկացած էր: Նրա ընկերուհին տեսնում է այդ և վշտակցում. այո, վշտակցում.—նա մօտենում է հիւանդին, յարդի կտորտանք և այլ փափուկ ինկներ է հաւաքում և ընկերուհու համար հանդիսաւ բուն պատրաստում: Այդ բաւական չէ. ինքն էլ այլ ևս թաւ չի լինում, այլ տեղաւորուած է հիւանդի կողքին և իւր թևով պատրապարում նրան՝ ամբողջ գիշերն ոնց կացնելով իրեն համար այդ շատ անհանգիստ գրութեամբ: Ամողջ մի շաբաթ նա անդադրում խնամում է իւր

հայերից մէկը, որ լաւ ծանօթ է հայկական ինչպէս հին, այնպէս և նոր երգեցողութեան հետ, այդ վերին աստիճանի հետաքրքրական գործի թեւագրիւն է հանդիսացել. նա անձամբ կազմել է հայ ազգային շատ երգերի մոտիւներ, որոնց այժմ ուսումնասիրում է պ. Կազաչենկին:

Յայտնի հարուստ պ. Ա. Մանթաշեանը ցանկութիւն է յայտնել իւր հաշուին երկարականի մի ընդարձակ տուն կառուցանելու Աւստրիա Գովկասի անշտահանա յանցագործների ուղղիւ ապաստարանի համար, որը գտնուել է յիշեալ գիւղում: Այդպիսի մի տան կարիքը վաղուց զգացուել էր, որովհետև ապաստարանի այժմեան չէնք չի կարողանում իւր մէջ տեղադրել բոլոր փաքահասակ յանցագործներին, որով շատերը մնում են բանտերի մէջ և ուղղորդուել փոխարէն աւելի ևս փախում: Պ. Մանթաշեանի կառուցանելիք տունը կընստի մօտաւորապէս 15—20,000 ռուբլի:

Տարիկեան նահանգապետ Թ. Գոթիայի քաղաքային խորհրդին առաջարկել է գեղարուեստների Գայսերական ձեռնարկում մի թշուկաւոր պահի հոշակաւոր ծովանկարիչ Ե. Այվազովսկու անունով:

Թիֆլիսից Թարիկ է մեկնում ֆինանսների մինիստրութեան պաշտօնեայ պ. Կուկու Գրանկի, որին յանձնարարուած է տեղեկութիւններ հաւաքելու այն մասին, թէ ինչ գրութեան մէջ է գտնուել ուսումնական արեւուորդ Պարսկաստանում:

Այս օրերս Թիֆլիսում ձեռքաւորուած է անդրկովկասեան երկաթուղու նախկին կոնդուկտոր Կարանդաշուհի, որի վրայ կասկած կայ, թէ նա է եղել այն երեք չարամիտներից մէկը, որոնք կամեցել էին սպանել Նոյն երկաթուղու շարժական մասի կառավարիչ պ. Իզմայլովին: Չարամիտներին ոտսիկանի հետ հետամուտ եղող պ. Գարաժուկոն ճանաչել է նրան:

Դիկտեմբերի 6-ին Թիֆլիսում սկսուած ծիւղը շարունակում էր գալ և հետեան օրը: Ձիւնի առատութեան մասին կարելի է գաղափար կազմել այն բանից, որ հեռախօսի շատ սիւներ, չկարողանալով դիմանալ թիւքի վրայ ստացացած ձիւնի ծանրութեան ճնշմանը, վայր են ընկել. այսպէս՝ վայր է ընկած մօտ 60 սիւն, և հարկաւ, այդ սիւներով անցկացրած հեռախօսի հաղորդակցութիւնը կտրուած է:

Նոյն պատճառով խանդարուած է նաև հեռագրական հաղորդակցութիւնը Թիֆ-

հիւանդին. բայց վերջինս չէ առողջանում և ստաւակում է: Խեղճ թռչնին սկսում է արտայայտել իւր խորին վրայաւ, հոգեկան ճնշումը գրութիւն. նա, անշարժ նստած, համարեա թէ ոչ ուսումն է, ոչ խմում և չուտով ինքն էլ աստուկում:

Գեղեցիկ օրինակ այն խոստախիտ մարկանց համար, որոնք իրենց ոսկու դէպքի վրայ պիտի նստած անտաքերը աչքով դիտում են, թէ ինչպէս իրենց կողքին թռչուած հոգին է աւանդում քաղցրից, ցրտից, հիւանդութիւնից:

Բայց խնդր է, թէ այս դէպքում թռչունն ինչից զրդուած էր իւր բարեգործական վարմունքն արտայայտել—բնադրական էր նրա գործը թէ վիտակցութիւնը ևս խառն է այդտեղ: Ինչպէս յայտնի է, երկու տեսակէտ կայ այդ մասին. ոմանք կենդանիներին համարում են կենդանիների հոգեկան արտայայտութեան մէջ տեսնում են խոհանարանութեան ակնյայտի հետեքի: Վերջինս պիտի չի զարք նկատող գիտնականի կարծիքով, կենդանիների մէջ նկատում է այդ երկու բանն էլ միմեանց մայն: Նրա համոզումով, կենդանիների մէջ կարելի է նկատել թէ զուտ բնադրի

լիսի և Գորու, Թիֆլիսի և Բելի-Կիւլի Թիֆլիսի և Արմախի միջև: Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը միջոցներ է ձուռ առել քաղաքի փողոցներն ու հրապարակները ձիւնից մաքրելու քաղաքային գումարների հաշուին:

ՄԵԶ ԳՐՈՒՄ ՆԵ

ՂԵԶԶԼ ԱՐԱՎԻԻԹ—Մեր ժամանակաւոր ծերունի Յովհաննէս քահանայապետին Ե. Առաջնորդը հետաքրքրել էր տեղից, սակայն մեր պ. Երէջ փոխը իւր խնամքների հետ միասին խնդրամատոյց է եղել սրբազանին, որպէս զի տէր Յովհաննէսը Նորից քահանայադործէ Ղըզըլ-Արվաղում. սրբազանը, ինչպէս երևում է, յետ է վերջել իւր որոշումը: Այս օրերս Նորիս գաւառի Գաւառի գիւղի վրայ ձեռնադրուած ծերունի տէր Յովհաննէսը Նորից վերադարձաւ Ամսաբաղից Ղըզըլ-Արվաղ: Ժողովրդի մէջ արդէն քահանայական հարցի խոռվութիւն սկսուել է: 25-ը երկեղեցական օրընթով արգելու է տէր հօր-նման ծերունիների քահանայադործութիւնը, թողնելը դեռ ևս ժողովրդի իրաւունքների հարստահարութիւնը:

Յսնկալի է, որ Աստուծոյն կոնստանտնուպոլիս հետաքրքրուէր մեր եկեղեցի տաշիւներով:

Աւելի լաւ չէր լինի Ասիաբաղի գոծակալ հայր Առաքմանին նշանակելը հանուր գործակալ այս կողմերը հոգեւոր գործերի վրայ, որպէսզի Միւրի տէր Գրիգորի Սարգսիում մի ամիս առաջ կատարած օմորհնէքը, շուտ հասնէր կոնստանտնուպոլիս: Ծննդից 3 ամիս առաջ կատարել տնօրհնէքը—դա նոր երևոյթ է մեր մէջ:

Հոգեւոր կառավարութեան ուշադրութիւնն եղե հրաւիրում այս տարօրինակ սերագործութեան վրայ:

ԱՍԻԱԲԱՎԻԹԻԹ. հասարակութեան կողմից, որպէս նուէր, առուած է մի գորգ, երկու հարիւր քառասուն (240) ռ. արծողութեամբ, որ պիտի շուտով ուղարկուի Ե. Էջմիածին:

Աստաբաղում 300 տնից աւելի հայ ընտանիք կայ. երիտասարդութիւնը մեծապիւր է ներկայացումներ տալու, սակայն մի հայ կին, մի հայ օրիորդ չի գտնուել, որ մասնակցի ներկայացումներին, որպէս զի գործը յաղորդութիւն ունենայ: Աստաբաղի հայ ընտանիքները Նիստ ու կոցով և տարագով կարելի է ասել՝ հետեղ են եւրոպականին, բայց դերասան բեմ դուրս գալուց խոյս են

արտայայտութիւն և թէ զուտ խոհանարանութիւն, թէ ևս պարզ, սկզբնական դրութեամբ: Արդեն կենդանաբանութեան ամեն մի դասագրքի մէջ ևս կարելի է կարդալ, թէ ինչպէս, օրինակ, թռչուններն աշխատում են իրենց պիտոյքին համապատասխան բուն չինել, կեանքի պայմաններ ստեղծել սերունդ բազմացնելու, թշնամիներից պաշտպանուելու համար: Անշուշտ այդ բանը հնարաւոր է բացատրել բնագիտով, որի միջոցին, ինչպէս մի քանի փորձեր ցոյց են տուել, խելքը շատ անգամ բնագիտում է, բայց կարելի է լոկ բնագիտով բացատրել այնպիսի դէպքեր, երբ կենդանիներն աշխատում են ոչ թէ իրենց անձի, իրենց սերնդի օգտին, այլ ուրիշի, բնկերի օգտին, ինչպէս որ է մեր վերեւում առաջ բերած դէպքը:

Սակայն, բնադր է դա թէ խոհանարանութիւն, յամենայն դէպս շատ գեղեցիկ օրինակ է մարդկանց համար: Աւելորդ չի լինի, եթէ հրեմն-Երեմն մարդիկ աւելի հետաքրքրուէին կենդանական կեանքով, ուսումնասիրէին և... մի փոքր բան սովորէին. իսկ սովորելու բան խիստ շատ է:

Հրաւ

—Միայն անց կրնն է լաւ, որ մեր
է։
—Փողով կարելի է գնել շատ պա-
տուական գրքեր, և շատ անպիտան
մարդիկ։

Հետաքրքիր
ՀԱՆՈՒՍԻՆԵՐ

ՍՏԵՐԿՍՏՐՈՄ, 3 դեկտեմբերի.—
Ստորագրողի մօտ անգլիացիները կրած
պարտութեան պատճառով, այստեղից
դէպի հիսթիա գտնուած ամբողջ երկրն
պատասխանած է. բայց դրանց ինչպէս
այստեղի, այնպէս և Բազումտէրի
ընկերները կորցնում են իրենց դէպի
Անգլիայի զօրութիւնը տաժաժ հաւատը։
ԿՐԶՏԱՆ, 3 դեկտեմբերի.—Լրագր-
ներն առնուի, Նոր Գեղեկութիւնները
ստացուած բաշխելը կողմնակիցների
զաղանի ժողովների մասին. մի քանի
տեղերում հոլանդական գիւղացիներն
սպառնական իրեր են բռնել. ճշգրտու-
ղու մի քանի գնացքներ Վերքերի
հիւանդանոցը բերին Մահաբաֆոնտենի
ճակատամարտի մէջ վիրաւորուած բրի-
տանական զինուորականներին։

ԼՈՐԵՆՑՈՒՄԱՆԿԵՅ, 3 դեկտեմբերի.—
Մեֆֆինգից նոյեմբերի 24-ից առաջ
խիտուած մի հեռագիր հաղորդում է,
որ այնտեղ ռազմական տեսակետից ոչ
մի փոփոխութիւն չի կատարուել։ Հա-
ղորդում է, որ բոլորները դադարեց-
րել են ռազմական իրեր և ուղում
են քաղաքային դրոշմի քաղցր և
ծաբաւով ստիպել անձնատուր լինե-
լու։ Մեֆֆինգը պաշարած են և քի-
ւո հազար բոլոր Օնիմենի հրամանա-
տարութեան տակ Կոկորդիլոսեան գե-
տի վարարումը խանգարում է գնդա-
պետ Պուսմերի թուրքի զօրաւորների
յուսաջանքանքը Ռոզիգիտում, որի պատ-
ճառով բոլորները սահմանից հեռացել
են Տրանսվալի խորքը։

ԼՈՐԵՆՑ.—Ինչպէս լուր է, Մեռուէ-
նը իւր գլխաւոր բանակաւորը փոխա-
զրել է Մոգեր-Ռիւնը, որն այժմ դա-
նել է խիտ ամրացած մի կէտ առաւ
Ջրով Գենեքալը մտադիր է Մոգեր-
Ռիւնը ապագայ գործողութիւնների
համար կեցողութեամբ դառնել։

ՄՈՐԵՆ-ՌԻՆԵՐ, 1 դեկտեմբերի.—
Այստեղ բերում վիրաւորուած սկան-
դինաւիացիները գնդաւորում են, որ
բոլորները թողել էին, որ իրենք ընկա-
ման կռուի դաշտում առանց որեւէ
օգնութեան. այս բանից եղբայրացում
են, որ իրենց պատերազմական հիւան-
դանոցներում բոլորները կարիք ունին
իրենց սիւսկան վիրաւորների համար։
Կարծում է, որ բոլորները կորցրել են
մօտ 800 հոգի։

ՄԱՐԴՈՒՄԱՆ, Լուր է տարածուած,
թէ Օրանի բոլորները, կառից յոգնած,
քիչ է մնացել, որ գնդակահար անեն
Տրանսվալի բոլորներին, բայց Կրոնիկին
աջողուել է նրանց հանգստացնել։

ՄՈՐԵՆ-ՌԻՆԵՐ, 3 դեկտեմբերի.—
Այսօր 9-րդ զօրաւորը, նոյն իսկ
Մեռուէի հրամանատարութեամբ,
ուստիպալէս հետամուտ եղած թշնա-
մուն։ Ջորադիկի մօտ եղած թշնամի-
ները ռազմական էին բոլորների ամ-
բողջ ինքնակամ, և նրանք թշնամիներից
մէկն անպիտանացու։ Ջորըն այնուհետեւ
վերադարձաւ բանակաւորն առանց
որեւէ կորստի։

ԲԱՆԴՈՒՄ, 5 դեկտեմբերի.—Այսօր
այստեղ ժամանեց պրուսական պրինց
Հենրիկը։

ՄՈՐԿՈՒՄ, 6 դեկտեմբերի.—Այսօր
գրաֆ Լ. Ն. Տոլստոյը մի քիչ չըջնց
սեննակում, մի քիչ էլ աշխատեց. նրա
ուժերն ամրապնդում են։

ԼՈՐԵՆՑ.—Գաղտնական հաղորդա-
րութեան համաձայն, Տուրքիա գետի
մօտ եղած ճակատամարտի մէջ Բուլլերը
կորցրել է 1,097 մարդ, զրանց մէջ
հաշուած 66 սպայ. սպանուած է 82
հոգի, զրանց թուում 6 սպայ. վիրա-
ւորուած է 667 հոգի, զրանց թուում

42 սպայ, անհետ կորած է 348 հոգի,
զրանց թուում 3 սպայ. 15 սպայ գերի
է ընկել։

ԿԻՄԲԵՐԼԵՅ.—Քննիչները հաղորդում
են, որ Քննչաւոր բոլոր բոլորներն ա-
պրատմամբ թեան մէջ են։

ՊՐԵՏՈՐԻՍ.—Ժուրիքը, որը գտնուում
է Փոլսուրուտում, առողջանում է։

ԼՈՐԵՆՑ.—Հիւսուրական վարչու-
թիւնը հաղորդում է, թէ որովհետեւ պա-
տերազմը նախադրւած, կառավարութեան
կարծիքով, այնպիսի ընթացք է ստա-
նաւում, որ պահանջում է Բուլլերի
ներկայութիւնն ու կատարեալ ուշա-
դրութիւնը, այդ պատճառով որոշուած
է Միլլերի ուղարկել ֆելդմարշալ լորդ
Ռոքերսթըն, որն այնտեղ գործող անգ-
լիական զինեալ ուժերի գլխաւոր հրա-
մանատար է նշանակուած։ Այնուհետեւ
զինուորական վարչութիւնը յայտարա-
րում է, որ ընդհանուր շտաբի կառա-
վարիչ նշանակուած է լորդ Կիլենը։
Պալատից ստացուած տեղեկութիւննե-
րից երևում է, որ թագուհու վաղը նը-
շանակուած էր Վինձոր յետաձգուած
է և կըկայանայ ծննդից յետոյ, որով-
հետեւ հարաւային Աֆրիկայի հեղա-
պարզանքում թագուհին չի կամե-
լու հեռու գտնուել Լոնդոնից։

ԼՈՐԵՆՑ.—Գաղտնական հետազոտ-
հաղորդում է, որ գնեքալ Գառնիլը
զօրքերը փոխադրել և հրամայել է կեն-
սական միջոցները տեղափոխել Պուս-
տերս-Կրալից Ստեղծարար, իսկ գե-
նեքալ Փրենչն իւր գլխաւոր բանակը
փոխադրել է Արուել։

ԿԱՆԻՐԵ.—Անգլիան ուղում էր եզիպ-
տոսից 2000 զինուոր ուղարկել Տրան-
սվալի պատերազմի համար, բայց այդ
բանն այն անյարմարութիւնը կուսնար,
որ եզիպտոսը կըմար տանց տեղա-
պահ զօրքի Ուստի կարծում են, որ
7-րդ զօրաբաժնի մի մասը կուղարկուի
եզիպտոս փոխադրելու այն զօրքերին,
որոնք կուղարկուեն հարաւային Աֆրի-
կա։ Մտածում են տեղական զօրքերին
ուղարկելու։

ԴՈՒՐԻՆ.—Գաղափարութիւնն արգե-
լեց հատարակական մի համալսարան, ո-
րը պիտի գտնուէր Տրանսվալի գոր-
ծերի իրաւագական մասնաժողովի հիւ-
սիւրանօք բողոքելու համար Trinity
College-ի վարժուէրի դէմ, որը մաս-
գրել է 2 հոգիների մասնաւորական
honoris causa դոկտորի գիտութեան, նմա-
նապէս և բոլորներին համալսարանին
յայտնելու համար։ Այնուամենայնիւ նը-
շանաւոր թուով մարդիկ հաւաքուցին
և խաղաղութեան մասնաժողովի մի
քանի ճառարտներ փորձեցին խօսել,
բայց ստիպանութիւնը ցրեց ամբողջը։
Այնուհետեւ համալսարանը կաղնակե-
րը չըջնց էին քաղաքում, և Տրանսվալի
գրքակ էր բարձրացած։ Դրանից յետոյ
կայացաւ համալսարանը, որին ներկայ
էին Միլլերը, Գիլիքը և Ուի-
կամ Ռեդֆորդները։ Խիստ ճանաչե-
լուստանուցին։ Մի մարդ ձերբակալուած
է։

ԼՈՐԵՆՑ.—Անգլիան երկէ կըկայան
մի ճառ խօսեց, որի մէջ ասաց. «2ը-
պէտք է չափազանցեցնել բազմի հասցրած
հարուածները նշանակութիւնը։ Այն նը-
պատակը, որ այժմ պիտի լուծել,
խիտ դժուար է, բայց կառավարու-
թիւնն ամեն անհրաժեշտ միջոց գործ-
կըլնի, որ զօրաբանակը գերազանց
թշնամուց և մի անյաղժ ոյժ դառնայ։
Պատերազմը վերջանալուց յետոյ ան-
հրաժեշտ է վերակազմել Աֆրիկայի հա-
րաւ աֆրիկական քաղաքականութիւնը,
յետոյ հարկ կըլնի այնպիսի միջոցներ
ձեռք առնել, որոնց շնորհիւ այլ ևս
հեղաւոր չլինէր այն վտանգի կրկու-
թիւնը, որին այժմ ենթարկուած է
Անգլիան։ Հարաւային Աֆրիկայի ուղ-
տե modus vivendi գտնուի այնտեղ ի-

ւար կողք կողքի ապրող երկու ապիտա-
կամորթ ցեղերի համար։

ԽՈՐԱԳԻՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՐ
ՍՊԱՆԻԱՐ ՍՊԱՆԻԱՐԵՆՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ
ԿԱՆՆԵՅ ՀԻՒՆԵԴԱՆՈՅ

ԵՆԴԱՐՔԵՐԵՆ ՀԻՒՆԵԴԱՆՈՅ
(Ստորակ, Ստորակայա փողոց, № 64)

(սեպտեմբերի տուն)

Հետախու № 130

Երթեկի հիւանդների ընդհանուր ըն-
դունելութիւնը երկուշաբթի, չորեքշաբ-
թի և ուրբաթ օրերը ժամ 2-4-ը ցե-
ղերը. վճարը հիւանդների կարողու-
թեան համեմատ, մասնաւոր ընդունելու-
թիւն ամենայն օր ժամը 8-10 առա-
տոսան։—Վճարը 2 թ.։ Գիշերօթիկ հի-
ւանդները և ծննդաբեր կանայք ընդուն-
ւում են գիշերուայ և օրուայ ամեն ժա-
մանակ, բայց այդ մասին առաջուց տե-
ղեկութիւն պիտի արուի. վճարը որոշ-
ւում է ըստ դասակարգերի։ 2 ընդունելու-
թիւն են։ Գիշեր և կողակայի թաւան-
մունքն ընդունուողները վճարում են 1
թ. 50 կ. մինչև 8 թ. մի օրու գիշերուայ
համար. ծննդաբեր կանայք թաւան-
մունքը մտնողները—1 թ. մինչև 5 թ.
մի օրու գիշերուայ համար։ Երկուշաբթի ց
աղաքուից 10 թ. մինչև 50 թ.։ Անդա-
մահաւորութիւն ըստ համաձայնու-
թեան ժամանակ ձրի։ 2 ընդունելու-
թիւն 1-ական մահակալ է դրուած իւրա-
քանչիւր բաժանմունքում, ուր տեղաւոր
ւում են նրանք տեսչի և նրա պ. պ.
ընկերների առարկութեամբ ձրի։
Հիւանդանոցի սեղ և տեսուչ
Մ. ՄԿՐՏԵԿԱՆ

ՎԼԱԴԻՄԻՐ ԿԱՆՆԵՅ ՄԵԿԵՆԻՍ ԵՆ

Հինգ տեղ ունեցող կարեթներ
առաջին առ. 7 ժ. գիշերում է Միլ-
լեր, Թիֆլիս հասնում է հետեւալ օր
եր. 6 ժ. 30 թ., երկրորդը—առ. 9 ժ.
գիշերում է Գուրաւորում, հասնում
Թիֆլիս հետեւալ օրը եր. 7 ժ. 55 թ.
Վեց տեղ ունեցող օմնիբուսներ
առանց գիշերելու. առաջին առ. 11 ժ.
Թիֆլիս հասնում է հետեւալ օրը ցիւր
1 ժ. 20 թ., երկրորդը—եր. 8 ժ., հա-
տում է Թիֆլիս հետեւալ օրը եր. 10 ժ
15 թ.։

Ինչեղա, առանց գիշերելու,—ցիւր-
ի ժ., հասնում է Թիֆլիս հետեւալ օրը
3 թ. 6 ժ. 10 թ.։

ԱՆԴՐԵՎԻՍԵՆ ԵՐԿԵՆԻՆԻ

Մարդատար № 1 գնացքը Բազումից
Թիֆլիս մեկնում է ցիւր. 4 ժ. 15 թ.,
հասնում Թիֆլիս առ. 8 ժ. 40 թ.,
Թիֆլիսից Բազում մեկնում է առ.
9 ժ. 10 թ., հասնում է Բազում եր. 8 ժ.
32 թ.։

Մարդատար № 3 գնացքը Բազումից
Թիֆլիս մեկնում է գիշ. 12 ժ. 20 թ.,
Թիֆլիս հասնում է եր. 6 ժ. 38 թ.,
Թիֆլիսից Բազում մեկնում է եր.
7 ժ. 37 թ., հասնում է Բազում առ.
8 ժ. 12 թ.։

Մարդատար № 2 գնացքը Բազումից
Թիֆլիս մեկնում է առ. 9 ժ. 15 թ.,
Թիֆլիս հասնում է եր. 8 ժ. 53 թ.,
Թիֆլիսից Բազում մեկնում է եր. 9 ժ.
23 թ., Բազում հասնում է ցիւր. 11 ժ.
40 թ.։

Պատույնի № 4 գնացքը Բազումից
Թիֆլիս մեկնում է եր. 9 ժ. 05 թ.
Թիֆլիս հասնում է առ. 9 ժ. 45 ժ.
Թիֆլիսից Բազում մեկնում է առ. 11
25 թ., Բազում հասնում է առ. 6 ժ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹԱՐԻՄԵՆՈՒՄ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍ
է
տպագրութեան համար
ՍԵՆԱԿԱՆ ՎԱՍԱԿՆԵՐ
Հաղափարների համար
Դրոշմը
5-2

Значительная фабрика приводных ремней из шерсти и дубленой кожи имеет главного представителя для Кавказа и прилегающих районов. Адресоваться подь лит. «BELTING» ф. DEACON'S-ADVERTISING OFFICES. Leadenhall Street, LONDON (Англия) М. 178929 3-1

ОДОЛЮ
лучшее для
зубов

ОДОЛЮ
лучшее для
зубов

Լիւստիլի համալսարանի բժշկականու-
թեան պրոֆեսոր զր. Տ. Պուլիկերի կարծի-
քը. Բազմիցս իմ կատարած փորձե-
րի հիման վրայ, պարտք եմ համա-
րում յայտարարելու, որ Օ Դ Ո Ւ Ը
հականերակաւ գեղատանց միջոց է
բերանի համար, մասնաւոր օդ-
տակար է բերանի և առամե-
րի առողջապահութեան համար.
ՕԴՈՒԸ ամրապնդում է ընտելը և
առամները պահպանում է փետուց.
(Ա.) 170,738. 1-1

ՀՈՒՏՈՎ ԿԸՍԱՑՈՒՐ
Ա. ԹԱԴԵՈՍԵԱՆԻ
ը ն ն ու ա ծ
ԵՐԿԵՆԻՍ ԵՐԿԵՆԻՆԻ
Երկար տարիներ տուել է ամենայնազոյ
բերը։ Սերմատունս գտնութիւն ունի
և օթ տարի Ազուլիտում։ Ցանկացողնե-
րին կայարանի բանդուղով։ Անձաժ
տեսնել մինչև ամսիս վերջը «Южные
Номера», նամակով Թիֆլիս Երկա-
նեսու Դաւիթյան խանի Թաղեպետին։
(179) 2-1 (Փ) 6-

ԹԻՖԼԻՍԻ ՆԱԽԱՐԱՐԻՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐ
ՀԱՅԹԻՒՆԸ ծանուցանում է ի գիտութիւն պ. պ. մասնակիցների,
ընկերութիւնն սկսել է իւր գործողութիւնը ներկայ գեղեկանքներ 1 ի
պայմանագրի 4-րդ լոգումի հիման վրայ։
Հարչութիւնը նշանակել է կրկնօր վճարման համար 50, որ ի
բարանչիւր փայլն 12 թ. 50 կ. է, տնում. վճարման ժամանակամիջ-
կանակում ներկայ գեղեկ. 16 ից մինչև 22-ը ընկերութեան գր-
տեսնակում, որ գտնուում է Պուլիկերի պատճում. [177] 3-3

СЕКРЕТЬ ГЛИЦЕРО-ВАЗЕЛИНОВОЕ
КРАСОТЫ МЫЛО
А.С.И.У.и.К. МОСКВА. 20 коп. кув.
(М.) № 109408. 52-15

РУССКОЕ ЭЛЕКТРИЧЕСКОЕ ОБЩЕСТВО
„УНИОНЪ“
(М) №13239 26-8